

отношение, съ съзнателно чисто българско население. Тукъ, както казахме, е работилъ Иванъ Н. Момчиловъ отъ 1859 година, на когото се дължи до голъма степенъ добре развитото по това време учебно и просвѣтно дѣло въ Г.-Орѣховица. И двата града, Гор.-Орѣховица и Лѣсковецъ въ църковно отношение сж били издигнати — имали сж по петъ църкви, които способствували да се запази и удържи до край националното чувство у българина.

Голѣмитѣ усилия на гръцкитѣ владици и гъркомани, дошли отъ Търново и отседнали тукъ, да свиватъ гнѣздо на гърцизма, на първо време, както казахме по-горе особено въ Горна-Орѣховица, регистрирали добъръ успѣхъ, който, обаче, не могълъ да се задържи, което, може да се каже, се дължи изключително на разпаденото будно съзнание на Максимъ Райковичъ, Иларионъ Макариополски и на Иванъ Н. Момчилова, които взематъ живо участие въ борбата за черковна самостоятелностъ. Така, Максимъ Райковичъ отъ Лѣсковецъ въ борбата си съ Търновския гръцки владикъ Неофитъ е билъ подкрепянь отъ цѣлото население. Презъ 1861 година Ив. Н. Момчиловъ взема живо участие въ борбата съ висшето цариградско гръцко духовенство, което наскоро отлъчило Илариона Макариополски, Авксентея Велешки и Паисия Пловдивски и последователитѣ имъ отъ православната черква. На 19 мартъ сжщата година Ив. Н. Момчиловъ, подкрепенъ отъ голѣмото си влияние, което ималъ между населението на Търновския окръгъ, застава въ първитѣ редове на тогавашната интелигенция и отговорилъ съ контра проклятие до Вселенския патриархъ по случай отлъчването на българскитѣ духовници. Въ прошениято до Високата Порта сж били сложени повече отъ седемстотинъ подписа на повече отъ 32 града. Тая борба продължила на мѣстна почва до край, докато въ 1870 г. излиза ферманъ, съ който се разрешава независимостъ на българската черква, която играе главна роля въ изграждане свободата на България.

Самото мѣстоположение на Горна-Орѣховица способствували да се издигне единъ търговски градъ. Съ земледѣлие се занимавало само частъ отъ населението на северната частъ отъ махлата „Св. Георги“ и една малко частъ отъ „Св. Атанасъ“. Характерътъ на занаятитѣ, безсъмнено, е далъ отпечатъкъ и на умствения уровень на хората. Още отъ старо време орѣховчани сж били умни, практични и дейни хора. Строго сж били религиозни, за което свидетелствуватъ издигнатитѣ петъ църкви въ града: „Успѣние Св. Богородица“, „Св. Георги“, „Св. Петъръ“, „Св. Атанасъ“, и „Св. „Нилола“. По името на енорията на църквитѣ, градътъ сжщо е раздѣленъ на петъ махали и така функционира и въ официално отношение.

Службата въ църквитѣ се изпълнявала на гръцки